

**HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE**

**6.7.2020**

**ASIA**

Vastaselitys Uudenmaan ELY-keskuksen Helsingin hallinto-oikeudelle 2.6.2020 antamaan lausuntoon UUDELY/4801/2020 viitaten Helsingin hallinto-oikeuden 8.6.2020 päivättyyn vastaselityspyyntöön Dnro 20702/03.04.04.04.24/2020.

**PÄÄTÖS, JOSTA ON VALITETTU**

Uudenmaan ELY-keskuksen päätös 23.4.2020 UUDELY/4801/2020, jolla se hylkäsi vaatimuksemme luonnonsuojelulain (1096/1996) 57 §:n mukaisten pakkokeinojen käyttämisestä.

**VALITTAJA**

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry, Helsinki

**PROSESSIOSOITE**

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry,  
Itälahdenkatu 22 b A 00210 Helsinki  
Puhelin 050 4389 795 (puheenjohtaja Laura Räsänen)  
uusimaa@sll.fi

**VASTASELITYS**

Vaadimme valituksessamme, että Helsingin hallinto-oikeus kumoaa Uudenmaan ELY-keskuksen päätöksen hylätä vaatimuksemme luonnonsuojelulain (1096/1996) 57 §:n mukaisten pakkokeinojen käyttämisestä luonnonsuojelulain vastaisena. Katsomme, että ELY-keskuksen kirjoituksessa ei ole tullut esille olennaista uutta, jonka takia meidän pitäisi vetää valituksemme pois.

## PERUSTELUT

### *Lahokaviosammal*

Lahokaviosammal on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi ja kuuluu luonnonsuojelulain 42 ja 47 §:ien suojeltaviin lajeihin. Se on myös EU:n luontodirektiivin liitteen II laji.

Lahokaviosammalella on voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuva suojelun tarve. Sitä ei voida ohittaa lajin esiintymistiedon lisääntymisellä muualla Uudellamaalla.

### *Lajin suojelutilannetta Kirkkonummella ei ole esitetty*

Lausunnossaan UUEDELU/4801/2020 toteaa Helsingin hallinto-oikeudelle, että "laji vaikuttaa olevan aiemmin tiedettyä yleisempi". On selvää, että lahokaviosammalta koskeva tieto lisääntyy, kun laji on opittu tuntemaan sekä Uudenmaan ja etenkin pääkaupunkiseudun kuusimetsistä tehdään uusia luontoselvityksiä kaavoitusta varten.

Lausunnossaan ELY-keskus esittelee laajasti lahokaviosammalen esiintymistä koskevaa uutta tietoa Vantaalta, Vuosaaresta ja Länsi-Uudellamaalta. ELY-keskus on tehnyt johtopäätöksen, että nyt kyseessä oleva Veikkolanpuro II:n alue "ei ole lajin esiintymiselle tärkeä" (s. 2). ELY-keskuksen mukaan: "Veikkolanpuro II alueella Olli Manninen on selvittänyt lahokaviosammaleen esiintymistä 13.10.2019." Kysessä oli kuitenkin lyhyehkö maastokäynti, ei perusteellinen selvitys.

ELY ei mitenkään perustele, miksi juuri tässä lahokaviosammaleesiintymässä ei olisi kyse lajille tärkeästä esiintymispaikasta. Tällaisia johtopäätöksiä ei voi tehdä, koska lajille ei ole vielä valtakunnallista eikä alueellista suojelusuunnitelmaa. ELY-keskuksen kirjoituksessa ei ole lainkaan kuvattu lajin suojelutilannetta Kirkkonummella. Tästä syystä asiassa olisi pitänyt noudattaa varovaisuusperiaatettakin.

### *Metsänkäsittely häittää lahokaviosammalen suojelua*

ELY-keskus väittää lahokaviosammaleelle sopivaa elinympäristöä jäävän riittävästi liito-oravan elinpiirille. Kuitenkin ELY-keskuksen ohjeistuksessa hakkuista annetaan lupa poistaa kuolleita kuusia eli lähitulevaisuudessa lahokaviosammaleelle sopivia kasvupaikkoja liito-oravan elinpiiriltä. Sofia Koistinen löysi maastokäynnillään 24.4.2020 yhden uuden lahokaviosammalen itiöpesäke-esiintymän kuviolta 2 (liite 11). Esiintymä sijaitsee Olli Mannisen 2019 tekemällä lahokaviosammalen ydinaluerajauksella. Uusi lahokaviosammalen itiöpesäke-esiintymän havainto todentaa sitä, että alueen luontoarvoja ei tunneta riittävän tarkasti. ELY-keskuksen lausunnossa ei huomioida tätä havaintoa itiöpesäke-esiintymästä ollenkaan.

Toisin kuin ELY-keskus esittää, olosuhteet eivät ole hakkuissa säilyneet laho-kaviosammaleelle sopivina muuallakaan Lillbergan kiinteistöllä eli kuviolla 1. Jo koneilla kulkeminen alueella voi rikkoa lahopuita, jolloin ne eivät enää ole sopivia kasvualustoja laho-kaviosammaleelle. Kuviolla 1 tehtiin hakkuita, joissa tuuliolosuhteet muuttuivat laho-kaviosammaleen ja vanhan metsän lajiston kannalta avohakkuuta vastaavasti (kuvat 1, 2 ja 3).

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri katsoo, että laho-kaviosammaleella on voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuva suojelun tarve. Siten Uudenmaan ELY-keskuksen päätös sallia metsähakkuut kuviolla 2, jolloin hakkuut heikentäisivät neljää tunnettua laho-kaviosammalen protoneemagemmaesiintymää ja yhtä itiöpesäke-esiintymää, on lainvastainen. ELY-keskuksen olisi pitänyt tehdä luonnonsuojelulain 47 §:n mukaiset rajauspäätökset tai muut riittävän turvaavat toimet laho-kaviosammalen esiintymispaikoille.

### ***Liito-orava***

Liito-orava on luontodirektiivin liitteissä II ja IV(a) sekä luonnonsuojelulain 39 §:n ja 49 §:n nojalla suojeltu laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä.

### ***Liito-orava kuviolla 2***

Kuviolla 2 on noudatettava varovaisuusperiaatetta, koska perustellusti siellä saattaa olla liito-oravan

- pesäpuu
- levähdyspaikka
- ruokailualue
- kulkuyhteys.

Lisäksi, koska liito-oravan pesäpuiden ympäristöjä ja niiden välisiä alueita on heikennetty, kasvaa kuvion 2 merkitys

- kulkuyhteytenä
- suoja-alueena pesäpuulle numero 3 ja siihen liittyvälle puustolle.

Kaavaa varten tehdyssä liito-oravaselvityksessä (liite 7) liito-oravan elinpiiriksi on merkitty alue, johon kuvio 2 kuuluu kokonaisuudessaan. Kaavaehdotuksessa liito-oravalle on esitetty jätettäväksi vain noin puolet selvityksen liito-oravan elinpiiristä.

ELY-keskus on antanut ohjeensa hakkuihin kaavaehdotuksen rajauksen mukaisesti. Kaavaehdotuksen tarkistusta varten oli huhtikuussa 2020 sovittu alueelta tehtävästä uudesta liito-oravaselvityksestä. Liito-oravan elinolosuhteita mahdollisesti heikentäviä päätöksiä ja niistä seuraavia toimenpiteitä ei tule tehdä ennen, kun käytettävissä on ajantasainen ja huolellisesti tehty selvitys.

### *ELYn maastokäynti kuviolla 2*

*ELY-keskuksen lausunnon mukaan: "Lisäksi ELY-keskuksen edustaja, hakkuuoikeuden haltija ja maanomistaja tekivät maastokäynnin 13.5... liito-oravan papanoita ei havaittu."*

*Tilanne, jossa hakkuuta haluavat tahot (maanomistaja ja hakkuuoikeuden haltija) ovat maastossa mukana vaatimassa näyttöä alueen luontoarvoista, ei ole otollinen työtilanne tarkkaan ja aikaa vievään liito-oravan papanoiden etsimiseen. Kolopuita tai risupesä ei mainita edes etsityn. Tällaisen käynnin todistusarvo liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat poissulkevana on vähäinen.*

Ei voida sulkea pois, että kuviolla 2 ei olisi liito-oravan pesäpuita. Kuviolla olevat puut ovat poikkeuksellisen suuria ja näin ollen näkyvyys latvukseen on heikko. Koira merkitsi liito-oravan hajua esiintyvän puiden rungoilla/juurella, näistä useimmat havainnot on merkitty karttaan (liite 9). Sofia Koistinen löysi liito-oravan papanoita kahden järeän kuusen juurelta (liite 11) 24.4.2020. Sofia Koistinen ei kartoittanut kaikkia järeitä puita tässä yhteydessä, sillä työ oli hidasta ja vaati tarkkuutta.

Laki suojaa myös liito-oravan levähdyspaikat ja lisääntymis- ja levähdyspaikkojen väliset kulkuyhteydet, joita papanat voivat indikoida. Keväällä 2020 sääolosuhteista johtuen papanoita nähtiin koko Suomessa poikkeuksellisen vähän. Vähäisetkin papanalöydöt voivat siten osoittaa liito-oravan lisääntymis- ja/tai levähdyspaikkojen esiintymisen.

### *Hakkuut Veikkolanpuro II -kaavaehdotuksen liito-oravan elinpiirillä*

Kaavaehdotuksessa on osa liito-oravaselvityksessä (liite 7) liito-oravan elinpiiriksi todetusta alueesta varattu liito-oravan elinpiiriksi merkinnällä s-1, ei SL-alue merkinnällä kuten ELY-keskuksen lausunnossa lukee. Hakkuukuvioista tämä kattaa kuvion 3 ja kuvioiden 1 ja 2 pohjoisosaa (ELY-keskuksen lausunnossa lukee 2 ja 3, mutta tämä on ilmeinen kirjoitusvirhe).

Kuviolla 3 on hakattu puuvarastoille paikka sekä puuvarastoiden ja metsän väliin ajoura koko liito-oravan elinpiirin läpi 45° kulmassa kulkevan pihatien rinnalle. Lisäksi pihatien länsipuolelta on paikoin hakattu nuoria puita usean metrin leveydeltä. Ennestään runsaan

5 metrin levyinen tien aukko on enemmän kuin kolminkertaistunut (kuvat 4 ja 5,). Puuvarastoa varten on hakattu kaistale myös Lohansuontien varteen puiden ja ajouran leveydeltä noin 20 metrin matkalta (kuvat 6 ja 7). Hakkuissa on mitä ilmeisemmin hakattu haapoja liito-oravan (kuva 8). Hakkuut ovat heikentäneet liito-oravan elinolosuhteita kapealla s-1-alueella ja lisäksi tuoneet reunavaikutuksen metsään, jolloin jäljelle jääneiden puiden kaatumistodennäköisyys on kasvanut.

Koska alueelta on hakattu teiden varsia liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi rajatulla alueelta (liite 3) voidaan katsoa, että kuvion 2 liito-oravalle soveltuvan alueen säilyttäminen on entistä tärkeämpää, jotta kanta voi säilyä Lillbergan alueella.

Hakkuut liito-oravan elinpiirillä Lohansuontien ja pihatien ympäristössä toteutettiin ilman ELY-keskuksen kirjallisia ohjeita tai ainakaan tällaista ohjetta ei ole näkemissämme asiakirjoissa. ELY-keskuksen mukaan (liite 2) hakkuut ovat ohjeiden mukaisia. Hakkuiden salliminen liito-oravan elinpiirillä ilman ohjetta tai ohjeiden antaminen ainoastaan suullisesti ei ole hyvän hallintotavan mukaista.

#### *Hakkuut lisääntymis- ja levähtymispaikan heikentämisenä*

Kuusten merkitys liito-oravan elinpiirillä suojana saalistukselta ja jopa pesäpuina on yleisesti tunnustettua. Suojavaikutus petolintuja vastaan ei täysin katoa kuusten kuollessakaan, joten lupa kuolleidenkaan kuusten kaatamiseen liito-oravan elinpiiriltävoimalla lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentämistä. Lisäksi niihin voisi tikka tehdä uusia liito-oravalle sopivia koloja.

Liito-oravan ruokavalioon kuuluvat myös koivun norkot, siemenet ja silmut. Joitakin pesiä on tavattu myös koivuissa olevissa koloissa. Koivu tarjoaa ainakin sen tilalle jäävään aukkoon verrattuna tarjoaa suojaa pedoilta.

ELY-keskus kirjoittaa (s. 3): "Tehdyt hakkuut eivät ole olleet luonnonsuojelulain vastaisia" Kuviolla 2 on kyse kuitenkin pääosin on vielä tekemättömistä hakkuista. Näin ollen ELY ei ota niihin tässä kantaa.

#### *Liito-oravan pesimäaika*

Hakkuiden ongelmallisuutta liito-oravan pesimäaikaan ELY-keskus ei kommentoinut mitenkään.

## **Yhteenveto**

Uudenmaan ELY-keskuksen päätöksen mukaiset lahokaviosammalta ja liito-oravia koskevat ohjeet ovat niiden suojelun kannalta biologisesti riittämättömiä. Lisäksi päätöksen sisältämällä ohjeilla ei ole oikeudellisesta sitovuutta. Näistä syistä näiden uhanalaisten lajien suojelu ei toteudu luonnonsuojelulain ja luontodirektiivin tavoitteiden mukaisesti.

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri näin ollen katsoo, että lahokaviosammalen ja liito-oravan luonnonsuojelulain ja luontodirektiivin edellyttämä erityinen suojelutarve ei ole toteutunut. ELY-keskuksen päätös tulee lainvastaisena kumota ja asia palauttaa uudelleen käsiteltäväksi.

## **Lisätiedot**

puheenjohtaja Laura Räsänen, puhelin 050 4389 795, [uusimaa@sll.fi](mailto:uusimaa@sll.fi)

Helsingissä ja Kirkkonummella 6.7.2020

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

Laura Räsänen puheenjohtaja	Tapani Veistola erityisasiantuntija
--------------------------------	--

## **Liitteet**

Numerot viittaavat alkuperäisen valituksen liitenumeroihin ja valituksen täydennykseen

- 1 Uudenmaan ELY-keskuksen päätös, josta valitetaan.
- 2 ELYn päätöksen liitteenä ollut muistio 22.4.2020.
- 3 ELYn päätöksen liitekartat 1-2.
- 4 ELYn päätökseen sisältynyt liitekartta leimikkokuvioista.
- 5 ELYn päätöksessä ollut ohjeistus 31.3.2020.
- 6 ELYn päätöksessä ollut valitusosoitus.
- 7 Pekka Routasuo, Ympäristösuunnittelu Enviro Oy. LIITO-ORAVAN ESIINTYMINEN VEIKKOLANPURON ALUEELLA. LIITO-ORAVASELVITYS ASEMAKAAVAA VARTEN. 30.3.2015 täydennetty 16.4.2016. (Tiedostossa on ensin muita liitteitä.)
- 8 SYKE: Lahokaviosammal. Päivitetty 24.2.2014.
- 9 Koiran 21.4.2020 ilmaiset liito-oravapuut
- 10 Lahokaviosammalen ydinrajaus ja muut vaateliaat lajit. Liite Kirkkonummen ympäristöyhdistyksen lausunnosta asemakaavaehdotuksesta 14.2.2020
- 11 Valituksen täydennys 30.4.2020 Maastokäynti Veikkolanpuro II -kaavahankkeen alueella 24.4.2020

## **Kuvaliite: Veikkolanpuro II:n hakkuita**

- numerointi kuvateksteissä
- kuvista on pyydettyä saatavissa suurempiresoluutioiset versiot.